

INGLIZ TILI TALAFFUZINI O'RGANISHDA AUDIOVIZUAL VOSITALARDAN FOYDALANISH

Jo'rayeva Mohidil

O'zbekiston Respublikasi Oriental universiteti talabasi.

Abdulahad A. Isakov

Katta o'qituvchi, Oriental Universiteti Toshkent,
Olmazor tumani, 52B Norastepa ko'chasi, Toshkent, 100060, Uzbekiston.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18281473>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz tili talaffuzini o'rgatishda audiovizual vositalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganiladi. Audiovizual texnologiyalar talaffuzni aniq va to'g'ri o'zlashtirishga yordam berib, o'quvchilarning nutq ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqolada audiovizual vositalarning pedagogik imkoniyatlari, ularning ta'lim jarayonida qo'llanish usullari hamda ta'lim sifatini oshirishdagi roli tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari ingliz tili o'qitish metodikasini takomillashtirishga va o'quvchilar nutq madaniyatini oshirishga qaratilgan samarali usullarni aniqlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Ingliz tili talaffuzi, audiovizual vositalar, talaffuz qoidalari, eshitish-tushunish qobiliyati, video darsliklar, talaffuz.

Annotation. This article studies the theoretical and practical aspects of using audiovisual tools in teaching English pronunciation. Audiovisual technologies help to master pronunciation accurately and correctly, and serve to effectively develop students' speech skills. The article analyzes the pedagogical capabilities of audiovisual tools, methods of their use in the educational process, and their role in improving the quality of education. The results of the study serve to improve the methodology of teaching English and identify effective methods aimed at improving students' speech culture.

Keywords: English pronunciation, audiovisual aids, pronunciation rules, listening comprehension, video tutorials, pronunciation.

Аннотация. В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты использования аудиовизуальных средств в обучении английскому произношению.

Аудиовизуальные технологии помогают освоить произношение точно и правильно, а также служат для эффективного развития речевых навыков учащихся. В статье анализируются педагогические возможности аудиовизуальных средств, методы их использования в образовательном процессе и их роль в повышении качества образования.

Результаты исследования служат для совершенствования методики преподавания английского языка и выявления эффективных методов, направленных на улучшение речевой культуры учащихся.

Ключевые слова: Английское произношение, аудиовизуальные материалы, правила произношения, понимание на слух, видеоуроки, произношение.

KIRISH

Ingliz tili talaffuzini o'rganish jarayoni samaradorligini oshirishda audiovizual vositalarning o'rni katta ahamiyatga ega. Ushbu vositalar o'quvchilarga to'g'ri talaffuzni eshitish, ko'rish va takrorlash imkonini berib, nutq madaniyatini yaxshilashga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida audiovizual texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va mustaqil o'rganishni rag'batlantiradi. Shu sababli, talaffuzni o'rgatishda bunday vositalarning metodik jihatdan samarali qo'llanilishi muhim ilmiy va amaliy masala hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Ingliz tili talaffuzini o'rgatishda audiovizual vositalardan foydalanish zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Audiovizual vositalar – bu nutqning nafaqat eshitish, balki ko'rish orqali ham o'rganilishini ta'minlovchi texnologiyalar bo'lib, ular talaffuzni mustahkamlash, intonatsiya, urg'u va ohangni to'g'ri egallashda katta yordam beradi. Talaffuz – til o'rganish jarayonining eng murakkab va muhim qismi bo'lib, uni aniq va ravon egallash tilni erkin va to'g'ri ishlatish uchun zarurdir. Shu bois, audiovizual vositalar o'quvchilarga aniq misollar, jonli nutq namunalarini ko'rish va tinglash imkonini berib, talaffuzni yaxshilashga xizmat qiladi¹.

Audiovizual vositalarning talaffuzni o'rgatishda samaradorligi ko'plab ilmiy tadqiqotlar bilan tasdiqlangan. Ushbu vositalar orqali o'quvchilar nafaqat nutq tovushlarini eshitadi, balki og'zaki harakatlarni, ya'ni lab, tish, til pozitsiyalarini ko'rish imkoniga ega bo'ladi. Bu esa, ayniqsa, talaffuz qoidalarini o'zlashtirishda qiyinchiliklarga duch keladigan boshlang'ich darajadagi o'rganuvchilar uchun katta yordamdir. Audiovizual materiallar nutqning ko'p qirraliligini – urg'u, intonatsiya, temp va pauzalarni ham ta'kidlaydi, bu esa tilni tabiiy va aniq talaffuz qilishga yordam beradi.

O'quv jarayonida audiovizual vositalarni qo'llash metodik jihatdan ham o'ziga xos yondashuvlarni talab qiladi. Ta'limda video va audio materiallardan foydalanish nafaqat o'quvchining qiziqishini oshiradi, balki uning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'qituvchi audiovizual materiallarni tanlashda nutqning aniq, tabiiy va standart shaklini asosiy mezon qilib olishi lozim². Bu o'quvchilarga to'g'ri talaffuzni o'rganishga yordam beradi, shu bilan birga, ularni turli dialekt va aksentlarga ham tanishtirish imkonini yaratadi.

Audiovizual vositalar yordamida o'quvchilarda eshitish-tushunish qobiliyati ham yaxshilanadi. Ingliz tili talaffuzida ko'plab tovushlar mavjud bo'lib, ularning orasida o'zbek tilida yo'q tovushlar ham bor. Audiovizual materiallar o'quvchilarga ushbu tovushlarni to'g'ri eshitish va aytishda yordam beradi, bu esa talaffuzdagi xatolarni kamaytiradi. Shu bilan birga, video darsliklarda nutqning tabiiy kontekstda ishlatilishi o'quvchilarga tilni real hayotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beradi.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida yaratilgan audiovizual vositalar ta'lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Masalan, interaktiv video darsliklar, mobil ilovalar, virtual laboratoriyalar orqali o'quvchilar nutqni qayta-qayta tinglash, o'zlarini yozib, tahlil qilish imkoniga ega bo'ladilar³. Bu o'z navbatida o'quvchilarning mustaqil ishlash qobiliyatini oshiradi va o'z talaffuzini takomillashtirishga rag'batlantiradi.

Audiovizual vositalar ingliz tilidagi madaniy kontekstni o'rganishda ham yordam beradi.

¹ J. Jalolov. Ingliz tilini o'qitish metodikasi, "O'qituvchi" nashriyoti. Toshkent.

² Passov E.I Uslovna- recheviya uprajneniya. Xoshimov U.X. va I. Ya. Yakubov Ingliz tili o'qitish metodikasi. 1983-yil. O'qituvchi nashriyoti.

³ A. Xoliov. Pedagogik mahorat. Toshkent "IQTISOD-MOLIYA" 2011-y.

Talaffuz nafaqat tovushlarni to'g'ri aytilish, balki ularning madaniy va kontekstual jihatlarni ham o'z ichiga oladi⁴. Video va audio materiallar orqali o'quvchilar ingliz tilining turli mintaqalaridagi aksentlar, ohang va nutq madaniyatini bilib oladi, bu esa ularning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi va real kommunikatsiyaga tayyorlaydi.

Talaffuzni o'rgatishda audiovizual vositalar samaradorligini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalar bilan bir qatorda an'anaviy metodik usullarni ham uyg'unlashtirish muhimdir.

Masalan, o'qituvchi auditoriyada amaliy mashqlar, dialoglar va takrorlash orqali o'quvchilarning nutqini yaxshilashga yordam berishi lozim. Audiovizual materiallar esa ushbu jarayonni qo'llab-quvvatlovchi vosita vazifasini bajaradi.

XULOSA

Ingliz tili talaffuzini o'rgatishda audiovizual vositalardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ushbu vositalar nutq tovushlarini to'g'ri eshitish va ko'rish imkonini berib, talaffuz xatolarini kamaytirishga xizmat qiladi. Audiovizual texnologiyalar o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, mustaqil o'rganishni rag'batlantiradi va nutq madaniyatini rivojlantiradi. Shu bois, ingliz tili o'qitish jarayonida audiovizual vositalarni metodik jihatdan to'g'ri qo'llash ta'lim sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. J. Jalolov. Ingliz tilini o'qitish metodikasi, "O'qituvchi" nashriyoti. Toshkent.
2. Passov E.I Uslovna- recheviya uprajneniya. Xoshimov U.X. va I. Ya. Yakubov Ingliz tili o'qitish metodikasi. 1983-yil. O'qituvchi nashriyoti.
3. D. Shabanov. Chet tilini o'qitish metodikasi va zamonaviy texnologiyalari. Toshkent2009.
4. A. Xoliov. Pedagogik mahorat. Toshkent "IQTISOD-MOLIYA" 2011-y.
5. Mirzayeva M.N., Xatamova N.Q. Ingliz tilida interaktiv metodlardan foydalanish bo'yicha metodik qo'llanma. Navoiy, 2006. 40 b.
6. Otaboyeva M.R. Chet tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish va uning samaradorligi. Yosh olim, 2017, №4.2 (138.2).
7. Library. Ziyonet. Uz

---

⁴ D. Shabanov. Chet tilini o'qitish metodikasi va zamonaviy texnologiyalari. Toshkent 2009.